

Sygn. akt II KK 240/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 lipca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka (przewodniczący)
SSN Małgorzata Gierszon (sprawozdawca)
SSN Piotr Mirek

Protokolant Anna Janczak

w sprawie **A. M.**

skazanej z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 25 lipca 2018 r., w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego
na korzyść skazanej od wyroku Sądu Rejonowego w W.z dnia 4 marca 2013 r.,
sygn. akt VI K .../12,

- 1. uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej
rozstrzygnięcia zawartego w pkt 5 części dyspozytywnej, to
jest orzeczenia wydanego na podstawie art. 46 § 1 k.k., i w
tym zakresie sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w
W. do ponownego rozpoznania;**
- 2. wydatkami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb
Państwa.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w W., wyrokiem z dnia 4 marca 2013 roku, sygn. akt VI K .../12, uznał A. M., w ramach zarzucanych jej w akcie oskarżenia w punktach 1, 2, 3, 4 i 6 czynów za winną tego, że:

a) w dniu 26 maja 2008 roku w miejscowości P., w agencji Kredytowej [...], działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, tj. uzyskania dla siebie kredytu w wysokości 2.000 (dwóch tysięcy) złotych, podrobiła podpisy J. S. na umowie o kredyt odnawialny z SYGNA BANQUE S.A., czym wprowadziła wymieniony bank w błąd co do osoby kredytobiorcy i doprowadziła do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w ten sposób, iż pozbawiła wymieniony bank możliwości wyegzekwowania kredytu i należnych odsetek w razie odmowy ich spłaty przez osobę wskazaną na umowie jako kredytobiorca, tj. popełnienia czynu wyczerpującego dyspozycję art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

b) w dniu 30 czerwca 2008 roku w miejscowości P., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, tj. uzyskania dla siebie kredytu w wysokości 57.661,46 (pięćdziesięciu siedmiu tysięcy sześćset sześćdziesięciu jeden i 46/100) złotych, podrobiła podpisy J. S. i A. S. na umowie o kredyt gotówkowy z DEUTSCHE Bankiem, czym wprowadziła wymieniony bank w błąd co do osoby kredytobiorcy i doprowadziła do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w ten sposób, iż pozbawiła wymieniony bank możliwości wyegzekwowania kredytu i należnych odsetek w razie odmowy ich spłaty przez osobę wskazaną na umowie jako kredytobiorca, przy czym od dnia 16 listopada 2010 roku - wobec przejęcia wierzytelności - działała na szkodę firmy G. V Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W., tj. popełnienia czynu wyczerpującego dyspozycję art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

c) w dniu 5 września 2008 roku w miejscowości P., w firmie „O.”, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, tj. uzyskania dla siebie kredytu w wysokości 3.474,92 (trzech tysięcy czterystu siedemdziesięciu czterech i 92/100) złotych, podrobiła podpisy J. S. na umowie o pożyczkę gotówkową z GETIN Bankiem S.A., czym wprowadziła wymieniony bank w błąd co do osoby kredytobiorcy i doprowadziła do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w ten sposób, iż pozbawiła wymieniony bank możliwości wyegzekwowania kredytu i

należnych odsetek w razie odmowy ich spłaty przez osobę wskazaną na umowie jako kredytobiorca, tj. popełnienia czynu wyczerpującego dyspozycję art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

d) w dniu 5 stycznia 2009 roku w miejscowości P., w firmie „O.”, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, tj. uzyskania dla siebie kredytu w wysokości 18.638,34 (osiemnastu tysięcy sześciuset trzydziestu ośmiu i 34/100) złotych, podrobiła podpisy J. S. na umowie o kredyt konsumpcyjny gotówkowy z GETTN Bankiem S.A., czym wprowadziła wymieniony bank w błąd co do osoby kredytobiorcy i doprowadziła do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w ten sposób, iż pozbawiła wymieniony bank możliwości wyegzekwowania kredytu i należnych odsetek w razie odmowy ich spłaty przez osobę wskazaną na umowie jako kredytobiorca, tj. popełnienia czynu wyczerpującego dyspozycję art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

e) w dniu 28 stycznia 2009 roku w miejscowości P., w firmie „O.”, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, tj. uzyskania dla siebie kredytu w wysokości 49.211 (czterdziestu dziewięciu tysięcy dwustu jedenastu) złotych, podrobiła podpisy J. S. i A. S. na umowie o kredyt gotówkowy z BRE Bankiem S.A., czym wprowadziła wymieniony bank w błąd co do osoby kredytobiorcy i doprowadziła do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w ten sposób, iż pozbawiła wymieniony bank możliwości wyegzekwowania kredytu i należnych odsetek w razie odmowy ich spłaty przez osobę wskazaną na umowie jako kredytobiorca, a nadto nie miała możliwości jego spłacenia, przy czym od dnia 26 kwietnia 2011 roku - wobec przejęcia wierzytelności - działała na szkodę firmy P. Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W., tj. popełnienia czynu wyczerpującego dyspozycję art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

i przyjmując, iż czyny te stanowią ciąg przestępstw opisany w art. 91 § 1 k.k., na podstawie art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. i art. 91 § 1 k.k. oraz art. 33 § 2 k.k. wymierzył jej karę 1 (jednego) roku i 8 (ośmiu) miesięcy pozbawienia wolności oraz karę 120 (stu dwudziestu) stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość stawki dziennej na kwotę 10 (dziesięć) złotych;

W punkcie 2 wyroku uznał oskarżoną A. M. za winną popełnienia

zarzucanych jej w punktach 5 (piątym) i 7 (siódmym) czynów, z których każdy wyczerpuje dyspozycję art. 270 § 1 k.k. i przyjmując, iż stanowią one ciąg przestępstw, na podstawie art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. wymierzył jej karę 7 (siedmiu) miesięcy pozbawienia wolności.

W punkcie 3 wyroku na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 2 k.k. wymierzył oskarżonej w miejsce orzeczonych jej w punktach 1 (pierwszym) i 2 (drugim) wyroku jednostkowych kar pozbawienia wolności, karę łączną pozbawienia wolności w wymiarze 1 (jednego) roku i 10 (dziesięciu) miesięcy. Na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. (w punkcie 4 wyroku) wykonanie orzeczonej wobec oskarżonej kary łącznej pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres 4 (czterech) lat próby.

Natomiast w punkcie 5 wyroku na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonej obowiązek naprawienia wyrządzonej przestępstwami szkody poprzez zapłatę na rzecz G. Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty kwoty 60.506,79 (sześćdziesiąt tysięcy pięćset sześć i 79/100) złotych, na rzecz GETIN Banku S.A. kwoty 7.096,29 (siedem tysięcy dziewięćdziesiąt sześć i 29/100) złotych, a na rzecz P. Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty kwoty 74.194,25 (siedemdziesiąt cztery tysiące sto dziewięćdziesiąt cztery i 25/100) złotych.

Sąd orzekł również na podstawie art. 44 § 1 k.k. przepadek dowodów rzeczowych w postaci podrobionych umów oraz zasądził od oskarżonej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 540 (pięćset czterdzieści) złotych tytułem opłaty sądowej oraz kwotę 1.656,37 (jeden tysiąc sześćset pięćdziesiąt sześć i 37/100) złotych tytułem wydatków w sprawie.

Wyrok - wobec jego niezaskarżenia - uprawomocnił się w dniu 11 marca 2013 roku (k. 589).

Wspomnieć wypada, że postanowieniem Sądu Rejonowego w W., z dnia 28 grudnia 2016 roku, sygn. akt VI Ko/16, zarządzono skazanej wykonanie warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności z uwagi na nieregulowanie obowiązku naprawienia szkody (k. 853-854).

W wyniku rozpoznania zażalenia skazanej, Sąd Okręgowy w S. postanowieniem z dnia 21 lutego 2017 roku, sygn. akt II Rzw .../17, utrzymał w

mocy zaskarżone orzeczenie (k. 869-870). Następnie wykonanie przez skazaną kary pozbawienia wolności postanowieniem Sądu Rejonowego w W., z dnia 11 stycznia 2018 roku, sygn. akt VI Ko ../17, zostało odroczone do dnia 11 lipca 2018 roku (k. 1044-1045).

Wyrok Sądu I instancji został zaskarżony kasacją przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego na korzyść skazanej A. M. w zakresie rozstrzygnięcia o obowiązku naprawienia szkody. W kasacji podniesiono zarzuty:

I. rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 366 § 1 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k., polegające na zaniechaniu wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności związanych z realizacją umów kredytowych zawartych z: Deutsche Bankiem PBC S.A. w dniu 30 czerwca 2008 roku (pkt. Ib części dyspozytywnej wyroku), Getin Bankiem S.A. w dniu 5 stycznia 2009 roku (pkt. Id części dyspozytywnej wyroku) i BRE Bankiem S.A. w dniu 28 stycznia 2008 roku (pkt. Ie części dyspozytywnej wyroku), będących przedmiotem postępowania oraz nieuwzględnieniu całokształtu dowodów ujawnionych w toku rozprawy głównej, w wyniku czego doszło do rażącego naruszenia przepisu prawa karnego materialnego - art. 46 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 roku, skutkującego wadliwym orzeczeniem środka karnego w postaci obowiązku naprawienia szkody;

II. rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przepisu prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 4 § 1 k.k. polegające na orzeczeniu obowiązku naprawienia szkody przy zastosowaniu przepisu art. 46 § 1 k.k. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny, ustawy - Kodeks postępowania karnego, ustawy - Kodeks karny wykonawczy, ustawy - Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2009 r., Nr 206, poz. 1589), pomimo, iż w dacie popełnienia czynów objętych opisanym wyżej wyrokiem, a więc w okresie od dnia 26 maja 2008 roku do dnia 28 stycznia 2009 roku, obowiązywała ustawa względniejsza dla skazanej, wykluczająca możliwość orzeczenia obowiązku naprawienia szkody bez uprzedniego złożenia przez pokrzywdzonego bądź inną osobę uprawnioną wniosku w tym przedmiocie.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej

określonego punkcie 5 rozstrzygnięcia w przedmiocie środka karnego - obowiązku naprawienia szkody oraz przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Rejonowemu w W.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna.

Zaskarżony nią wyrok wydano z rażącą obrazą wskazanych w podstawie prawnej zarzutów kasacji przepisów, co – zważywszy na charakter tych uchybień i ich oczywiste następstwa – nie tylko mogło, ale wręcz miało, istotny wpływ na treść wyroku, w części objętej zakresem zaskarżenia kasacji.

Wykazanie powodów takiej oceny kasacji należy rozpocząć od jej drugiego zarzutu, którego rozstrzygnięcie przemawia za przyjęciem zasadności kasacji w odniesieniu do obowiązku naprawienia szkody orzeczonego na rzecz G. w Warszawie i Prokury Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w W., bez konieczności odnoszenia się do wysokości zasądanego odszkodowania. Zgodzić należy się ze skarżącym, że Sąd I instancji rozstrzygając o odpowiedzialności A. M. powinien zbadać na podstawie art. 4 § 1 k.k., czy stan prawny obowiązujący uprzednio nie jest dla niej korzystny w porównaniu z przepisami obowiązującymi w chwili orzekania. Badaniu powinny podlegać bowiem nie tylko przepisy dotyczące kwalifikacji prawnej popełnionych przez nią czynów, ale także inne przepisy prawa karnego materialnego, które mogą mieć znaczenie dla jej odpowiedzialności. Do takich przepisów należał też niewątpliwie, posiadający taki charakter, art. 46 § 1 k.k. dotyczący obowiązku naprawienia szkody (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2009 r., III KK 349/08, Prok. i Pr.-wkł. 2009/10/1).

Otóż w dacie popełnienia przez skazaną przypisanych jej przestępstw przeciwko mieniu – to jest w okresie od 26 maja 2008 r. do 28 stycznia 2009 r. - obowiązywał przepis art. 46 k.k. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz. U. z 2007 r., Nr 89, poz. 589), który stanowił „W razie skazania za przestępstwo spowodowania śmierci, ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia, przestępstwo przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, przestępstwo przeciwko środowisku, mieniu lub obrotowi gospodarczemu lub przestępstwo przeciwko

prawom osób wykonujących pracę zawodową, sąd, na wniosek pokrzywdzonego lub innej osoby uprawnionej, orzeka obowiązek naprawienia wyrządzonej szkody w całości albo w części; przepisów prawa cywilnego o przedawnieniu roszczeń oraz możliwości zasądzenia renty nie stosuje się”. Ówczesne brzmienie przepisu art. 46 § 1 k.k., obowiązujące (od 1 lipca 2007 r. do dnia 8 czerwca 2010 r.) nie przewidywało zatem możliwości orzeczenia obowiązku naprawienia szkody z urzędu, a jedynie na wniosek pokrzywdzonego lub innej osoby uprawnionej. Sąd I instancji orzekł jednak o obowiązku naprawienia szkody na rzecz trzech podmiotów, tj. G. z/s W., Getin Banku S.A. oraz P. Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z/s w W. pomimo tego, że w aktach sprawy znajdował się tylko wniosek w tym przedmiocie złożony przez Getin Bank S.A. (k. 247). Skoro – pomimo braku wniosków od dwóch pozostałych podmiotów – tak Sąd jednak uczynił (niezależnie w tym miejscu od tego, czy były w ogóle do składania, w tym trybie, wniosku uprawnione) – to tym samym zasadne jest przekonanie o tym, iż Sąd orzekł ten obowiązek na podstawie art. 46 § 1 k.k. w jego wersji obowiązującej w chwili orzekania. W tym bowiem momencie treść owego przepisu od dnia 8 czerwca 2010 r. obowiązywała w brzmieniu nadanym przez ustawę z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Kodeks karny wykonawczy, ustawy – Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2009 r., Nr 206, poz.1589) która była mniej korzystna dla skazanej od wersji tego przepisu obowiązującej w chwili czynu. Według tego zmienionego jego brzmienia (obowiązującego od dnia 8 czerwca 2010 r.) sąd mógł orzec obowiązek naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonych także z urzędu.

Zasadny jest również pierwszy zarzut kasacji.

Nie ulega wątpliwości, że Sąd I instancji zaniechał wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy związanych z realizacją umów kredytowych zawartych z: Deutsche Bankiem PBC S.A, w dniu 30 czerwca 2008 r. (pkt 1b części dyspozytywnej wyroku), Getin Bankiem S.A. w dniu 5 stycznia 2009 r. (pkt 1 d części dyspozytywnej wyroku), i BRE Bankiem S. A. w dniu 28 stycznia 2008 r. (pkt 1e części dyspozytywnej wyroku) i przez to określił wysokość obowiązku naprawienia szkody, bądź to w oczywistej niewłaściwej wysokości, bądź też w

sposób budzący uprawnione wątpliwości, co do swojej poprawności (jednoznaczną ocenę w tym względzie utrudnia brak uzasadnienia zaskarżonego wyroku powodujący niemożność odtworzenia tych przesłanek, którymi się przy tym Sąd kierował). Poczynione jednak – bezsporne – spostrzeżenia pozwalają już stwierdzić naruszenie, przy określaniu tak wysokości kwoty objętej obowiązkiem naprawienia szkody, jak i nawet przy wskazaniu podmiotów na rzecz których miał by być on realizowany, przepisu art. 46 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. Jak trafnie stwierdzono w kasacji warunkiem orzeczenia środka karnego określonego w art. 46 § 1 k.k., jest istnienie szkody w chwili orzekania. Jeśli zatem szkoda zostanie w jakiejś części naprawiona, to powinno to doprowadzić do zmniejszenia orzeczonego obowiązku naprawienia szkody. Szkoda, oprócz uszczerbku w mieniu (*damnum emergens*) obejmuje również utracone korzyści (*lucrum cessans*). W przypadku kredytów bankowych szkoda dotyczy zatem nie tylko kwoty niespłaconego kapitału, ale także niespłaconych odsetek należnych od kwoty kapitału, czyli odsetek umownych. Prawidłowe ustalenie wysokości szkody w odniesieniu do każdej z osobna umów kredytowych objętych postawionymi i przypisanymi skazanej zarzutami, powinno w pierwszej kolejności polegać na zsumowaniu wysokości kwoty udzielonego kredytu i wysokości odsetek, które kredytobiorca powinien był zgodnie z umową kredytową zapłacić, a następnie odjęciu od tej sumy łącznej kwoty wpłat, czy to dokonanych przez kredytobiorcę, czy też uzyskanych przez bank w toku egzekucji komorniczej, jak również kwoty uzyskanej w wyniku sprzedaży wierzytelności, ustalonej według stanu na czas wyrokowania.

Po zmianie przepisu art. 46 § 1 k.k. ustawą dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 36), z dniem 1 lipca 2015 roku, wobec uchylecia w art. 39 k.k. punktu 5, obowiązek naprawienia szkody został usunięty z katalogu środków karnych. W znowelizowanym art. 46 § 1 k.k. wyraźnie wskazano, że sąd karny, nakładając obowiązek naprawienia szkody, stosuje przepisy prawa cywilnego, a więc wysunięto na pierwszy plan jego funkcję kompensacyjną (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 2017 r., II CSK 844/16, LEX nr 2360531). To doprowadziło do powstania rozbieżnych stanowisk w przedmiocie możliwości

orzeczenia odsetek ustawowych (por. m.in. stanowisko zawarte w wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 6 października 2016 r., II AKa 232/16, LEX nr 2139391, w którym Sąd ten opowiedział za możliwością orzeczenia odsetek, a przeciwne zawarte w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 17 maja 2017 r., II AKa 91/17, LEX nr 2310566). Problemy związane z wykładnią obecnie obowiązującego brzmienia art. 46 kk świadczą o tym, że przepis ten zarówno w wersji obowiązującej w chwili czynu, jak i w chwili orzekania, nie mógł stanowić podstawy do orzeczenia w ramach obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem także odsetek ustawowych.

Tymczasem rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 5 części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku dotyczące zobowiązania A.M. do naprawienia szkody świadczy o tym, że Sąd I instancji nie ustalił w należyty sposób, ani wysokości owych szkód, których orzekany środek dotyczył, ani też nawet podmiotów uprawnionych do orzeczenia na ich rzecz tego środka.

Orzekając bowiem obowiązek naprawienia szkody na rzecz G. Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty (dalej - GPM) Sąd oparł się na informacji przekazanej przez ten podmiot (k.436). Zasądził kwotę 60.506,79 zł, która przekracza sumę należnego kapitału i odsetek umownych. Stosownie bowiem do treści umowy zawartej pomiędzy skazaną, a Deutsche Bankiem S.A. w dniu 30 czerwca 2008 r. wysokość uzyskanej tytułem tego kredytu przez skazaną od tego Banku kwoty wynosiła 57.661,46 zł. W dniu 16 listopada 2010 r. Bank ten zbył tą wierzytelność, wynikającą z tejże umowy kredytowej, na rzecz GMP, który następnie uzyskał w dniu 5 maja 2011 r. nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, sygn. akt VI Nc - cc .../11, wystawiony na rzecz A. S., na kwotę łączną 56.530,47 zł, na którą składały się kwota główna wynosząca 49.350,47 zł oraz odsetki w wysokości 7.180 zł. Co więcej, nawet z pisma GMP wynika, że do dnia 8 lutego 2013 r. na konto wierzyciela wpłynęła kwota 23.000 zł, co powinno, biorąc pod uwagę, że wysokość należności głównej wynosiła 49.350,47 zł, wzbudzić wątpliwości co do sposobu wyliczenia kwoty, którą można orzec w ramach obowiązku naprawienia szkody na podstawie art. 46 k.k. w jego brzmieniu sprzed nowelizacji z 2015 r.

Dalej wątpliwości wzbudza również sposób określenia wysokości obowiązku

naprawienia szkody orzeczonego na rzecz Getin Banku. Sąd I instancji zwrócił się do tego podmiotu o podanie aktualnej wysokości zadłużenia (k. 435), jednak nie czekając na odpowiedź banku w dniu 4 marca 2013 roku wydał w tej sprawie wyrok, w którym określił wysokość naprawienia szkody na rzecz tego banku na kwotę 7.096,29 złotych (k. 588). Tymczasem w dniu 7 marca 2013 roku wpłynęła odpowiedź z Getin Banku, iż wysokość zadłużenia na dzień 7 marca 2013 roku wynosi 5.308,47 złotych, w tym 5277,69 złotych stanowi kapitał, a 30,78 złotych - odsetki (k. 590).

Jeśli chodzi natomiast o wysokość obowiązku naprawienia szkody orzeczonego na rzecz P. Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w W., zwanego dalej P. (74.194,25 zł), to z umowy zawartej dnia 28 stycznia 2009 roku zawartej z BRE Bankiem S.A. (k. 23) wynika, że pożyczona kwota wynosiła 49.211 zł. Umowa została zawarta na okres 84 miesięcy przy oprocentowaniu 22 % w skali roku (k. 23 - 31). Następnie powyższa wierzytelność w dniu 26 kwietnia 2011 roku została sprzedana przez BRE Bank Funduszowi P. Przejście praw do wierzytelności nastąpiło z dniem 1 czerwca 2011 roku. Serwisem obsługującym wskazany Fundusz jest K. S.A. Na dzień 20 kwietnia 2012 roku zadłużenie wynosiło łącznie 74.194,25 złotych, na co składały się: kwota główna 48.195,24 złotych i odsetki 25.999,01 złotych. Wobec braku uzasadnienia Sądu i instancji trudno stwierdzić, w jaki sposób została w tym przypadku wyliczona wysokość obowiązku naprawienia szkody i czy wyżej podane odsetki stanowią jedynie niezapłacone w terminie odsetki umowne.

Kolejny zarzut podnoszony w kasacji Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego mieszczący się w zarzucie I dotyczącym nieprawidłowego orzeczenia obowiązku naprawienia szkody, dotyczy braku możliwości orzeczenia obowiązku naprawienia szkody na rzecz podmiotów, które przejęły cesją wierzytelności wynikające z umów kredytowych. Sąd I instancji zasądził obowiązek naprawienia szkody na rzecz GPM oraz na rzecz P., gdy tymczasem pokrzywdzonymi były banki: Deutsche Bank PBC S.A oraz BRE Bank S.A. Zgodnie z art. 46 § 1 k.k. beneficjentem rzeczowanego obowiązku może być tylko podmiot pokrzywdzony w sprawie w rozumieniu art. 49 § 1 k.p.k., a więc osoba fizyczna lub prawna, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przestępstwo

oraz zakład ubezpieczeń w zakresie, w jakim pokrył szkodę wyrządzoną pokrzywdzonemu przez przestępstwo lub jest zobowiązany do jej pokrycia (por. wyroki Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 3 marca 2005 r., II AKa 62/05, KZS 2005/12/43 i Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 24 kwietnia 2002 r., II AKa 77/02, KZS 2002/10/66). Wymóg bezpośredniości naruszenia lub zagrożenia dobra prawnego jest tym co odróżnia pojęcie pokrzywdzonego w rozumieniu przepisów prawa karnego procesowego od cywilnoprawnego pojęcia poszkodowanego, tj. osoby, która doznała szkody (zarówno bezpośredniej, jak i pośredniej) w zakresie swoich dóbr prawnie chronionych na skutek zdarzenia szkodzącego. Ta bezpośredniość występuje wtedy, gdy pomiędzy czynem zawierającym przedmiotowe znamiona przestępstwa, a naruszeniem lub zagrożeniem dobra danego podmiotu nie ma ogniw pośrednich. Pokrzywdzonym zatem w procesie karnym może być jedynie ten, kogo przestępstwo dotyka bezpośrednio i narusza lub zagraża w taki sposób jego dobru prywatnemu, chronionemu przez naruszony przez sprawcę przepis (por. D. Świecki (red.), Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany LEX/el.2018, oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2005 r., sygn. akt II KK 108/05, OSNwSK 2005/1/2094). Nie jest też na pewno pokrzywdzonym w rozumieniu art. 49 § 1 k.p.k. podmiot, którego dobro prawnie chronione zostało zagrożone lub naruszone, gdy pozostaje ono poza zakresem ustawowych znamion zarzuconego sprawcy przestępstwa. O przyznaniu danemu podmiotowi przymiotu pokrzywdzonego (i wszystkich związanych z tym uprawnień) decyduje więc zespół znamion typu czynu zabronionego, z uwzględnieniem konstrukcji zbiegu przepisów, jak również czynów współukaranych uprzednich i następnych, chociażby naruszenie lub zagrożenie dobra prawnego nie wynikało bezpośrednio z opisu czynu i jego kwalifikacji (por. W. Wróbel (red.) A. Zoll (red.). Kodeks karny. Część ogólna. Tom I. Część I. Komentarz do art. 1 - 52, wydanie V; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 września 1999 r., sygn. akt I KZP 26/99, OSNKW 1999, z.11 - 12).

Natomiast wniosek o naprawienie szkody, poza pokrzywdzonym, mogą złożyć „inne osoby uprawnione”, przez które rozumie się: podmioty wykonujące prawa pokrzywdzonego (art. 49 § 3a i 4 k.p.k.), prokuratora (art. 49a k.p.k.) oraz innych zastępców procesowych pokrzywdzonego (art. 51 § 2 i 3 k.p.k.), a w

wypadku śmierci pokrzywdzonego - osoby mu najbliższe lub pozostające na jego utrzymaniu, dochodzące przysługujących im roszczeń określonych w przepisach art. 446 § 1 i 3 k.c. oraz w art. 445 § 3 pierwsza część zdania k.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2008 r., I KZP 6/08, OSNKW 2008/6/42).

Uwzględniając powyższe rozważania nie ulega zatem wątpliwości, że pokrzywdzonym przypisanym skazanej przestępstwem w pkt 1b sentencji wyroku jest Deutsche Bank PBC S.A., a nie firma GPM, która jedynie od tego Banku nabyła wierzytelność, bowiem to przypisane skazanej przestępstwo nie dotyczy tej firmy bezpośrednio. Analogiczna sytuacja dotyczy także firmy P., która nabyła wierzytelność od bezpośrednio pokrzywdzonego przestępstwem, przypisanym skazanej w pkt 1e sentencji wyroku, BRE Banku.

W związku z powyższym obowiązek naprawienia przez skazaną szkody także pod tym względem został w sposób nieprawidłowy orzeczonej przez Sąd I instancji.

Stwierdzone uchybienia – trafnie podniesione w kasacji – implikowały koniecznością uwzględnienia tej skargi i uchylenia zaskarżonego nią wyroku w części dotyczącej określonego w pkt 5 rozstrzygnięcia w przedmiocie środka karnego – obowiązku naprawienia szkody oraz przekazania sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w W. W toku dokonywania tych czynności Sąd ten będzie miał na uwadze powyżej przedstawione wnioski i spostrzeżenia.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

kc